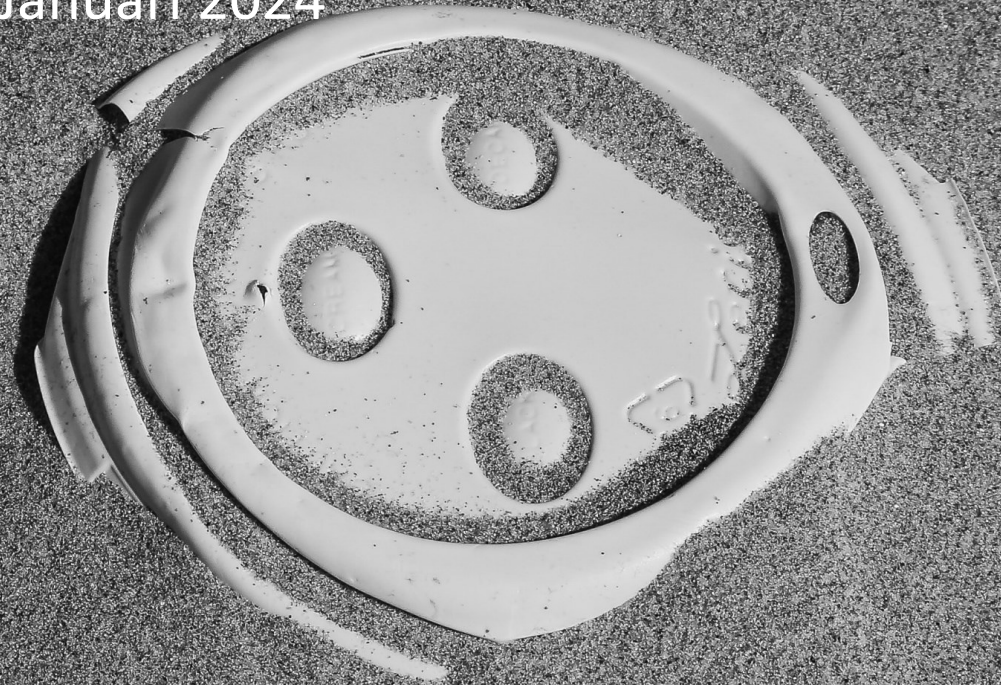


# Lathund

Engångsplastdirektivet  
Varuförsörjningen

Januari 2024



## Informationen i denna lathund är baserad på följande dokument;

- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/904, av den 5 juni 2019, om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön
- Förordning om engångsprodukter (SFS 2021:996)

### **OBS!**

Notera att denna lathund endast ska användas som en vägledning och inte återspeglar den svenska lagstiftningen eller EU-direktivet ovan i sin helhet.

Lathunden inte är juridiskt bindande, utan fungerar som en översiktlig guide för hur man får använda vissa produkter av engångsplast.

Notera också att lagstiftning ändras och uppdateras kontinuerligt varför denna vägledning kan komma att bli missvisande i framtiden.



# Vad är engångsplastdirektivet egentligen?

## Sverige

### EU

**31 juli 2021** trädde Engångsplastdirektivet i kraft inom EU: *EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/904, av den 5 juni 2019, om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön*

Direktivet är **ett mål** som medlemsländer inom EU ska nå – där länderna själva får bestämma **hur** målet ska nås.

Direktivet trädde i kraft i Sverige 1 januari 2022  
Redan då förbjöds vissa engångsplastprodukter däribland *sugrör* och *bestick*.

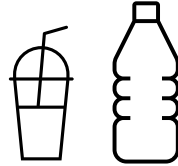
**1 januari 2024** trädde nya förbud för *engångsmuggar* i kraft

Direktivet är infört i Sverige med hjälp av en rad förordningar däribland *Förordning om engångsprodukter (SFS 2021:996)*

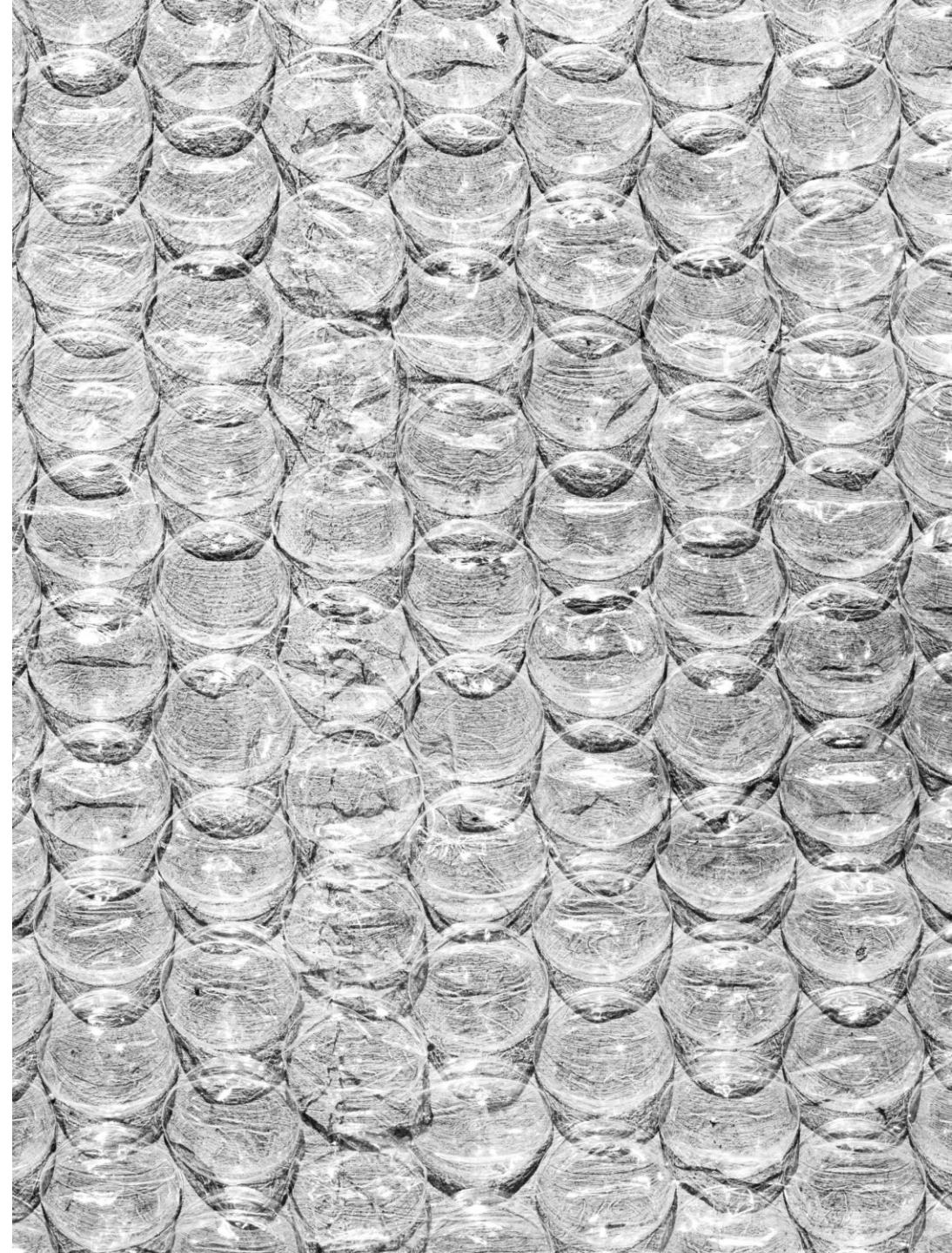
*SFS 2021:996* innefattar nationella regler som inte nödvändigtvis finns i EU-direktivet.

**Naturvårdsverket** är ansvarig myndighet och får tex. meddela föreskrifter om undantag från nationella förbud.

## Varför inför man ett direktiv och svenska förordningar kring engångsprodukter?



- Syftet är att minska nedskräpning och att främja en cirkulär ekonomi.
- Man vill minska engångsprodukters inverkan på miljön, till följd av nedskräpning men också till följd av ett slöseri med resurser.
- Man vill främst minska antalet engångsprodukter av plast men även engångsprodukter i andra material.



# Viktiga definitioner

## **Plast**



en polymer som kan användas som huvudsaklig strukturkomponent i slutprodukter, oavsett om polymeren har tillförts tillsatser eller andra ämnen. Med plast avses inte en polymer som förekommer naturligt i miljön och som inte har modifierats på kemisk väg.

## **Engångsprodukt**



en produkt som inte utformats, konstruerats eller släppts ut på den svenska marknaden för att under sin livscykel användas flera gånger genom att återanvändas för samma ändamål som den utformades för eller sändas tillbaka till en producent för att återfyllas

## **Engångsplastprodukt**



en engångsprodukt som helt eller delvis består av plast. (En del engångsmuggar kan se ut att vara av papper men de har ett tunt plastskikt - då räknas de som artiklar av engångsplast).

## **Oxo-nedbrytbar plast**

Plast med tillsatser som ska skynda på dess nedbrytning. Denna typ av plast bryts endast ner till mindre plastbitar i den naturliga miljön. Således bidrar den till föroreningar av mikroplast. Plasten inverkar dessutom negativt på materialåtervinningen av annan plast.

## **Expanderad polystyren**

*Plast som består av små pärlor av polystyren som har utvidgats så att de till stor del består av tomrum (t.ex. frigolit).*

*Sådant material bryts lätt sönder till mindre delar och mikroplaster.*

## **Tillhandahålla på den svenska marknaden**



att mot betalning eller gratis göra en produkt tillgänglig för distribution, förbrukning eller användning på den svenska marknaden i samband med yrkesmässig verksamhet

## **Släppa ut på den svenska marknaden**



att för första gången tillhandahålla en produkt på den svenska marknaden (de som tillverkar eller för in produkten i Sverige). Detta avser både import (att ta in en vara till Sverige från ett land utanför EU) och införsel (att ta in en vara till Sverige från ett annat land inom EU).

# Viktiga definitioner forts.

**Mugg**, ett glas, en kopp eller en mugg, med eller utan lock, som är avsedd för kall eller varm dryck som vanligtvis dricks direkt ur kärlet

## **Engångsmugg**

En mugg som är en engångsprodukt (en produkt som inte utformats, konstruerats eller släppts ut på den svenska marknaden för att under sin livscykel användas flera gånger genom att återanvändas för samma ändamål som den utformades för eller sändas tillbaka till en producent för att återfyllas)

## **Dryckesbehållare**

en plastflaska, en kompositförpackning eller ett annat kärl som

1. är en engångsplastprodukt,
2. har en kapacitet på högst 3 liter,
3. är avsedd för dryck, och
4. inte är en *mugg*.

## **Mat**

livsmedel som inte är en dryck

**Snabbmat**, mat som

1. är avsedd att ätas direkt på försäljningsstället eller tas med för att kort efter försäljningen ätas på annan plats,
2. är avsedd att ätas ur förpackningen, och
3. är färdig att ätas utan ytterligare tillagning, uppvärmning eller annan beredning som utförs av konsumenten

## **Matlåda**

En förpackning, med eller utan lock, som

1. är formgjuten eller förblir väsentligen oförändrad i formen efter det att innehållet läggs till eller tas bort, och
2. används till *snabbmat*

## **Engångsmatlåda**

en *matlåda* som är en engångsprodukt.

# Vad innebär EU-direktivet och den svenska förordningen i korthet?

- Att **vissa engångsplastprodukter förbjuds** medan andra (där det ej finns enkelt tillgängliga alternativ) ska minska i förbrukning.
- Att särskilt **engångsplastprodukter** i form av **muggar och matlådor** ska minska i förbrukning.
- Att vissa produkter måste ha en tydlig standardiserad märkning som visar **hur produkten ska hanteras som avfall**, beskriver **produktens negativa miljöeffekter** och **förekomsten av plast i produkten**.
- Att den som i en *yrkesmässig verksamhet tillhandahåller* produkter till konsumenter **ska informera om;**
  - dess miljöpåverkan**
  - fördelarna med att minska förbrukningen av produkten** samt
  - åtgärder som kan vidtas för att minska förbrukningen**.
- Att det finns ett **nytt och utökat producentansvar** för flera produkter däribland *dryckesbehållare, matlådor och muggar* inkl lock.



## Varor som finns i lager

Produkter som släppts ut på marknaden innan ett förbud trätt i kraft **omfattas inte** av förbudet.

Dessa produkter får alltså säljas och användas som vanligt och behöver inte slängas.

---> Det är bra att de engångsartiklar som redan producerats används. Det samma gäller omärkta varor.

# Vem är ansvarig?



## Förbud mot plast i vissa produkter samt standardiserad produktmärkning

**Ansvarig:** Aktörer som *släpper ut* produkterna på den svenska marknaden dvs. att för första gången tillhandahålla en produkt på den svenska marknaden – alltså de som tillverkar eller för in produkterna i Sverige.

Detta avser både *import* (att ta in en vara till Sverige från ett land utanför EU) och *införsel* (att en vara tas in till Sverige från ett annat land inom EU)

**Övriga aktörer** som säljer eller *tillhandahåller* dessa produkter kan fortsätta att göra det även efter att kravet om förbud har trätt i kraft.



## Förbud mot engångsmuggar som innehåller mer än 15% plast

**Ansvarig:** Den som *släpper ut* produkten på den svenska marknaden

### OBS!

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från förbudet om det finns särskilda skäl att släppa ut engångsmuggarna på den svenska marknaden

**Sveriges mål som avser att förbrukningen av engångsplastprodukter** i form av **muggar** och **matlådor** ska ha minskat med 50 % till år 2026 jämfört med 2022.

**Ansvarig:** Den som *yrkesmässigt tillhandahåller* eller använder *engångsplastprodukter* i form av *muggar* och *matlådor* i sin verksamhet **ska effektivt bidra till att nå målet.**

## Informationskrav för engångsplastprodukter i form av muggar och matlådor

**Ansvarig:** Den som i en *yrkesmässig verksamhet tillhandahåller engångsplastprodukter* i form av *muggar* och *matlådor*.

## Krav på att erbjuda servering i återanvändbara muggar och matlådor

**Ansvarig:** Den som *tillhandahåller dryck* och/eller *snabbmat* i *engångsmuggar* och/eller *engångsmatlådor*.

### OBS!

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från kravet där det anses oskäligt att kräva.



## NATURVÅRDSVERKET'S ANSVAR ATT INFORMERA KONSUMENTER

Naturvårdsverket ska informera konsumenter om **hur vissa engångsplastprodukter ska hanteras när de blir avfall.**

Informationen ska även tydliggöra vilka **negativa miljöeffekter som uppstår till följd av** nedskräpning samt då produkter spolas ner i avloppet.

Detta gäller bl.a:

- *engångsplastprodukter* i form av *muggar* och *matlådor* inkl lock
- flexibla omslag
- plastflaskor för dryck som rymmer mindre än 0,6 liter,
- andra dryckesbehållare än plastflaskor för dryck som rymmer mindre än 0,6 liter



# PRODUKTER FÖR DRYCK

## **Mugg**

ett glas, en kopp eller en mugg, med eller utan lock, som är avsedd för kall eller varm dryck som vanligtvis dricks direkt ur kärlet

## **Engångsmugg**

En mugg som är en engångsprodukt (en produkt som inte utformats, konstruerats eller släppts ut på den svenska marknaden för att under sin livscykel användas flera gånger genom att återanvändas för samma ändamål som den utformades för eller sändas tillbaka till en producent för att återfyllas)

## **Dryckesbehållare**

en plastflaska, en kompositförpackning eller ett annat kärl som

1. är en engångsplastprodukt,
2. har en kapacitet på högst 3 liter,
3. är avsedd för dryck, och
4. inte är en *mugg*.

## **ENGÅNGSPLASTPRODUKTER SOM FÖRBJUDS**

- **Engångsmuggar** och **dryckesbehållare** som innehåller expanderad polystyren
- **Korkar** och **lock** som innehåller expanderad polystyren och som används till *dryckesbehållare* och *engångsmuggar*
- **Produkter av oxo-nedbrytbar plast** (plast som har tillsatser som skyndar på fragmentering av plasten)
- **Engångsmuggar** som innehåller **mer än 15% plast** (gäller den som *släpper ut produkten* på den svenska marknaden)  
\*Här har Naturvårdsverket har bemyndigande att meddela föreskrifter om undantag från förbudet om det finns särskilda skäl och har därför undersökt vilka behov det kan finnas av undantag från förbudet
- **Omrörare för drycker**
- **Sugrör** (undantag för de som används som medicinteknisk utrustning).



## **KRAV\***

Aktörer som tillhandahåller dryck i *engångsmuggar* **måste erbjuda detta i muggar som kan återanvändas** samt;

- vidta effektiva åtgärder så att de återanvändbara muggarna och deras lock roterar flera gånger
- välja en återanvändbar mugg som har så liten negativ effekt som möjligt på människors hälsa och miljön

Aktörer som tillhandahåller dryck i *engångsmuggar* ska på försäljningsstället **informera konsumenter om:**

- möjligheten att få drycken serverad i en återanvändbar mugg
- den miljöpåverkan som användningen av engångsmuggar ger upphov till, och
- fördelarna med en minskad förbrukning av engångsmuggar

\***Dessa krav gäller inte** den som på den svenska marknaden *tillhandahåller* dryck i **färre än 150 engångsmuggar** per dag som försäljningsstället är öppet.

Antalet *engångsmuggar* som *tillhandahålls* ska beräknas som ett genomsnitt under de dagar försäljningsstället är öppet under ett kalenderår

# PRODUKTER FÖR MAT

## **Mat**

Livsmedel som inte är en dryck

## **Snabbmat**

mat som

1. är avsedd att ätas direkt på försäljningsstället eller tas med för att kort efter försäljningen ätas på annan plats,
2. är avsedd att ätas ur förpackningen, och
3. är färdig att ätas utan ytterligare tillagning, uppvärmning eller annan beredning som utförs av konsumenten

## **Matlåda**

En förpackning, med eller utan lock, som

1. är formgjuten eller förblir väsentligen oförändrad i formen efter det att innehållet läggs till eller tas bort, och
2. **används till snabbmat**

## **Engångsmatlåda**

En *matlåda* som är en engångsprodukt.



## **ENGÅNGSPLASTPRODUKTER SOM FÖRBJUDS**

- **engångsmatlådor** som innehåller expanderad polystyren avsedd att konsumeras direkt utan ytterligare beredning
- **korkar och lock** som innehåller expanderad polystyren och som används till *engångsmatlådor*
- **produkter av oxo-nedbrytbar plast** (plast som har tillsatser som skyndar på fragmentering av plasten)
- **gafflar, knivar, skedar, ätpinnar** och **andra bestick**
- **tallrikar**

## **KRAV\***

Aktörer som *yrkesmässigt tillhandahåller* snabbmat i *engångsmatlådor* **måste erbjuda detta i lådor som kan återanvändas** samt;

- vidta effektiva åtgärder så att de återanvändbara matlådorna och deras lock roterar flera gånger
- välja en återanvändbar matlåda som har så liten negativ effekt som möjligt på människors hälsa och miljön

Aktörer som tillhandahåller snabbmat i *engångsmatlådor* ska på försäljningsstället **informera konsumenter om:**

- möjligheten att få maten serverad i en återanvändbar matlåda
- den miljöpåverkan som användningen av engångsmatlådan ger upphov till, och
- fördelarna med en minskad förbrukning av engångsmatlådor

\***Dessa krav gäller inte** den som på den svenska marknaden *tillhandahåller* snabbmat i **färre än 150 engångsmatlådor** per dag som försäljningsstället är öppet.

Antalet *engångsmatlådor* som *tillhandahålls* ska beräknas som ett genomsnitt under de dagar försäljningsstället är öppet under ett kalenderår